

Osady miejskie i wiejskie w obwodzie żółkiewskim	Gradobicia w ciągu 38 lat	Rozległość osad, gdzie gradobicie		Objętość w tej samej osadzie				Szkoda wyrządzona zhr. m. k.
		morgi	sążni	lasów i zarosli		wód, moczar, jalizny		
				morgi	sążni	morgi	sążni	
Skwarzawa nowa	5	3725	730	550	320	32	1520	7741
Lipnik i Nadzieja	4	1755	35	1134	1121	70	552	3979
Skwarzawa stara	1	1544	810	—	—	33	1158	1580
Smereków	0	1234	1450	143	66	23	1442	0
Smolin z kolonią	2	6469	858	958	1156	208	1239	5981
Sokal miasto, Babiniec i Zabuze	2	5632	957	134	1335	281	956	1482
Soposzyn	1	2283	1120	151	1271	79	530	2218
Spasów	4	3442	1281	543	1556	62	1364	9303
Staje	0	2686	99	597	76	110	319	0
Stanisłówka ob. Wolica	—	958	30	617	1216	22	1494	—
Staresioło, Bachory, Czeterboki	6	6215	780	1921	1338	156	836	11635
Ihnacze, Lichacze i Onyski								
Starogród	4	1592	910	160	1265	117	1565	2483
Sterniatyn	4	5272	519	1701	931	121	147	16839
Stroniatyn	0	968	1080	—	—	12	671	0
Strzemień	1	1044	1330	466	1018	39	76	668
Suchawola i Krzaki	6	4766	1316	1202	1440	—	—	9441
Sulimów pod Kulikowem	1	1342	50	73	156	68	73	631
Sulimów pod Warężem	5	1295	150	183	807	28	294	5194
Switarzów	2	2471	434	948	956	72	1579	90
Szabelna ob. Rawa Szabelnia ob. Brzyszcze	3	1470	745	253	783	26	70	636
Szarpańce								
Szarpanka ob. Glinsko	1	1628	1437	311	99	46	715	1775
Szczepiatyn	7	3853	840	338	1436	90	1250	13705
Szczerzec i Jachimówka	2	1866	1520	267	302	50	595	3463
Szczutków	—	182	1375	—	—	5	31	—
Szczyrczyk	2	2028	969	1020	490	32	98	232
Szyszaki ob. Butyny	4	7168	1230	2881	1006	136	1183	3673
Tarnoszyn								
Tartaków, miasteczko	1	2797	460	304	692	43	22	848
Tartaków, wieś i Tartakowice	2	3046	274	1107	1348	59	1433	3616
Telów albo Tehłów	2	2180	1170	354	379	53	1598	3159
Teniatska	2	8894	440	3174	1447	281	1592	3906
Teodorówka ob. Zeldec	—	1084	840	57	482	55	1372	—
Torki i Zboiska	5	3768	780	910	324	105	1208	3004
Turyńka	2	1899	1065	1203	674	238	635	1197
Tusków ob. Cebłów	—	1183	920	306	212	95	1145	—
Tuturkowice i Pieczygóry	4	4153	180	586	1271	147	957	6525
Tyszyca	0	4127	1540	906	149	114	1470	0
Udnów ob. Odnów	5	5765	1070	1469	1209	159	1429	1894
Uhnów miasteczko i Zastawie								
Uhnów	2	2640	1033	112	130	114	441	890
Ulicko-Seredkiewicz i Ulicko Zarabane	2	5047	65	675	940	77	853	11364
Ulhowek	3	1843	1210	—	—	127	963	5252
Ułazów i Koziejówka	0	2193	660	518	243	35	438	0
Ulwówek	3	2211	1508	152	757	81	487	4536
Waniów	2	893	900	39	1032	107	220	2995
Wasyłów wielki	4	2586	120	733	1481	41	1570	8564
Waręż, miasteczko	11	9152	1449	3219	1156	157	1064	49820
Waręż, wieś	1	2440	1140	663	82	271	569	1202
Werchrata	2	1510	790	97	432	16	688	3330
Wiązowa								
Wierzbiaz								

Osady miejskie i wiejskie w obwodzie żółkiewskim	Gradobicia w ciągu 38 lat	Rozległość osad, gdzie gradobicie		Objętość w tej samej osadzie				Szkoda wyrządzona zhr. m. k.
		morgi	sążni	lasów i zarosli		wód, moczar, jalizny		
				morgi	sążni	morgi	sążni	
Wierzbia i Wólka	2	5365	792	1687	1054	82	1408	4732
Wierzblany ob. Mohylany	—	207	860	—	—	7	55	—
Wiesenberg ob. Mierzwica								
Wilki ob. Moszczanica								
Winniki	2	2784	825	198	1133	86	1192	574
Winniki ob. Dłużniów								
Witków	0	1299	280	258	828	20	1512	0
Wisłoboki	0	659	210	36	1336	22	751	0
Wojślawice	3	2975	1460	113	1391	118	753	10742
Wojtowszczyzna ob. Potelicz	—	248	1339	1	489	23	12	—
Wola Sucha ob. Suchawa wola	—	4766	1316	1202	1440	180	1398	—
Wola wielka	2	2086	729	384	1002	78	818	1931
Wola ob. Wróblaczyn								
Wola Wysocka	1	3032	440	431	634	124	1481	2766
Wola żółtaniecka	1	1097	1375	697	1239	68	52	144
Wolica i Stanisłówka	1	3811	750	2826	909	76	1407	331
Wolica Komorowska	4	4317	1122	1315	32	208	1233	5836
Wólka Horyniecka	5	1616	253	518	1442	28	9	4274
Wólka Kuniska	1	459	835	4	600	22	1565	294
Wólka Mazowiecka	0	6310	790	2132	728	141	576	0
Wólka Niemirowska ob. Niemirow								
Wólka Poturzycka ob. Poturzyce								
Wólka ob. Wierzbia								
Wólka Zapółowska	2	669	151	—	—	30	1359	612
Wołswin	2	4021	29	1546	1520	245	1385	3640
Worochna	4	1211	469	117	536	48	1231	4271
Woronów	1	1256	1064	74	1140	16	1575	1050
Wróblaczyn, Ruda i Wola	5	5574	493	2121	947	153	480	6897
Wyzłów ob. Myców								
Zabcze murowane	1	1467	1100	53	1199	34	765	638
Zabiała ob. Oleszyce stare								
Zaborze	1	2318	972	326	1149	60	254	1683
Zabuze ob. Sokal								
Zagrody ob. Narol wieś								
Załuże	2	1606	954	57	10	50	1027	8401
Zameczek	2	2863	300	82	5	63	1124	2630
Zapółów	3	3301	1105	25	615	112	51	7069
Zastawie ob. Uhnów								
Zawisznia	5	2543	40	—	—	106	1528	6034
Zawonie ob. Sielec								
Zboiska ob. Torki								
Zeldec, Henrykówka, Krasiczyn i Teodorówka	2	6268	900	1145	820	237	277	212
Zielona machnowska								
Zoiatyn	3	1666	1424	315	473	19	995	2124
Żółkiew miasto	0	1118	65	8	381	66	555	0
Żółtańce	3	7520	1420	1390	75	210	444	2202
Zubków i Horodylec	5	1711	682	88	863	29	1296	6800
Zubowmost, Ignacówka i Rożanka	1	4406	750	2038	744	493	386	477
Żuki ob. Brzyszcze								
Zuków, Frejfeld i Kosobudy	2	3590	200	927	1291	163	735	2858
Zurawce	2	4254	147	903	772	100	419	11504
Zużel	0	2395	190	1	226	62	385	0
Zwertów	1	1596	140	284	776	32	1232	536

W zebraniu ogólnem liczył obwód żółkiewski przez przeciąg lat trzydziestu i ośmiu 681 przypadków gradobitnych, co znaczy, że w przeciągu tej pory doszło do urzędu 681 prośb o uwzględnienie przy poborze podatków za doznane klęski elementarne, a co by równym podziałem po 18 rocznie wypadło. Lecz w rzeczywistości nie tak się rzecz miała, gdyż bywały lata, w których dwa do trzykroć więcej zażaleń nadechodziło, jak też innemi laty mało albo wcale żadnych nie było, w miarę, jak który rok był ulewny, mokry lub posuszny.

Największą ilość zażaleń gradobitnych mamy w aktach z roku 1841, wtedy, kiedy to i w sąsiednim przemyskim obwodzie, niepa-

miętne od Polski grady do sześćdziesiąt wiosek zasypały; obwód żółkiewski doznał także ich pomiotu, i z 53 osad srodze poszkodowanych przesłał do urzędu finansowego załoby. Był to rok bardzo nawalny, a do takich, acz mniej ciężkich, liczyć można i te lata, w których wyżej 30 dotkniętych gmin mamy zapisanych, tako to:

rok 1827 z zapisem 46 gmin	rok 1843 z zapisem 37 gmin
" 1824 " 45 "	" 1833 " 35 "
" 1855 " 45 "	" 1844 " 31 "

Za lata mokre uważać można, w których poczet gmin dotkniętych klęską gradobitną idzie niżej 30 do 10, jako to:

rok 1845 z zapisem 28 gmin	rok 1838 z zapisem 16 gmin
" 1855 " 27 "	" 1856 " 16 "
" 1836 " 25 "	" 1848 " 15 "
" 1840 " 25 "	" 1849 " 15 "
" 1828 " 23 "	" 1835 " 14 "
" 1851 " 22 "	" 1837 " 12 "
" 1829 " 21 "	" 1822 " 11 "
" 1853 " 18 "	" 1830 " 11 "
" 1823 " 17 "	" 1842 " 10 "
" 1839 " 17 "	" 1850 " 10 "
" 1858 " 17 "	

Za posuszne mogą uchodzić lata, gdzie przypadki gradobitne nie dochodzą 10, jako to:

rok 1854 z zapisem 9 gmin	rok 1852 z zapisem 3 gmin
" 1825 " 8 "	" 1849 " 1 "
" 1821 " 5 "	" 1831 " 0 "
" 1826 " 5 "	" 1846 " 0 "
" 1837 " 4 "	" 1847 " 0 "
" 1832 " 3 "	

W następnej po gradobicach rubryce zapisaliśmy „rozległość obszarów ziemi“, jaką gmina posiada, a to ażeby rozczuć można, jaki jest stosunek szkody w ostatniej rubryce zapisanej, do posiadłości którą ma ta gmina.

Ale iż szkodę rząd bonifikuje tylko od gruntów pod zasiew sprawianych, tudzież od niw, łąk, ogrodów, pastwisk, a innych nie uwzględnia, załączony więc jest w dwóch rubrykach pomiar tych obszarów, co nie ulegają bonifikacji, ażeby sumę onych ująwszy od całkowitej rozległości obszarów, wiedzieć, jaka jest rzeczywista rozległość gruntów wynagradzalnych.

III.

Szlaki i prądy żółkiewskie koleją lat trzydziestu i ośmiu.

Nim w ostatnim ustępie tego pisma ogólne podamy zestawienia prądów i szlaków żółkiewskich, wypiszemy pierwszej powłoki gradów w żółkiewskim coroczne z osobna, dla okazania, że istotnie wszystkie prócz może jednych podżółkiewskich, trzymały się tego kierunku, co miały prądy przemyskie z polskimi, o ile te są znane.

Zatem przystępujemy do rozbiórki szczegółowego, a koleją lat trzydziestu i ośmiu od roku 1821 zaczawszy.

Rok 1821.

Rok 1821, pierwszy w którym wykazy gradobitne spisywać się zaczęły, wymienia tylko pięć gmin dotkniętych gradami; wypisujemy je kolejnie jak na szlaku leżą, dodając obok szkodę, jakiej doznały.

Wulka horyniecka (108)

Horyniec (281)

Nowiny (102)

Werchrata (792)

a z tą w ustępie kilkumilowym zgasły grady w Warężu (263).

Widocznie był to odpręg gradów przemyskich, a mianowicie prądu trościanieckiego, który w tym roku stanawszy na pograniczu przemyskiem w Mięksiszu, nie zamarł, lecz się ozwał w tym samym kierunku ku wschodowi północnemu na polach żółkiewskich.

Rok 1822.

W roku 1822 znajdujemy dwa osobne szlaki gradobitne; pierwszy kierunkiem ku wschodowi północnemu przez środek żółkiewskiego obwodu, drugi wprost ku wschodowi a obrzeżem ponad obwód lwowski; co właśnie odpowiada prądom w ówczas w przemyskim obwodzie panującym: trościanieckiemu z jaworowskim.

Od prądu trościanieckiego doznały gradu z taką jak obok szkodą:

Basznia (80)

Wólka horyniecka (209)

Horyniec (584)

Nowiny (187)

Werchrata (766)

Siedliska (536)

i tu po niejkiej przerwie stanęły w dali, w Wierzbiązu (2396).

Od prądu jaworowskiego, przedarłszy się przez załom lwowskiego obwodu, razily grady następujące wsie i z taką jak obok szkodą:

Horbowicę, Prowałę i Hucisko (167)

Fujnę (169).

W całości bezwzględnej wynosi rozległość obszarów wszystkich w obwodzie żółkiewskim 900,979 morgów i 220 sążni; zaś przestrzeń gruntów pod bonifikację nie należących z dwóch następnych rubryk, z dodaniem przestrzeni zajętych pod budynki domostwa, a których osobno nie umieszczaliśmy,*) daje ogółem 232,543 morgów i 52 sążni; pozostanie zatem gruntów za szkody gradobitne nagradzalnych: 618,335 morgów i 168 sążni, co jest prawie półtrzecia razy więcej niż we lwowskim obwodzie.

Na tych gruntach wynagradzalnych zapadło, zliczywszy wszystkie w rubryce pojedynczo wyrażone szkody: ogółem: 1.090,805 złr. m. k. które rozłożywszy na 618,335 morgów, okaże się że każdy morg gruntu pod bonifikację w żółkiewskim przysadzony, ponosił w 38 letniej porze straty 1 złr. 46 kr. m. k. o 11 kr. więcej niż obwód lwowski.

Zestawiając szkody zapisane przy gminach w lwowskim obwodzie z żółkiewskim, zdawać by się mogło, że ta mała przewyżka na jednym morgu nie stoi w proporcji z całkowitą szkodą, tak bowiem wielkie wydają się szkody zapisane przy gminach żółkiewskich w porównaniu do lwowskich. Lecz tu pamiętać należy, że gminy żółkiewskie mają nierównie więcej gruntu w swym posiadaniu a niżeli lwowskie. Gdybyśmy je ujednostajnili na sposób, jak się to uczyniło przy gradobicach przemyskich (Ob. N. 9. D.), pokazałoby się, że z tych obszarów, które obwód żółkiewski posiada, nie 305 gmin jak je kataster wymienia, ale by było 414 gmin takich, jak jest każda ujednostajniona gmina obwodu lwowskiego po 1495 morgów licząca.

*) Przestrzeń pod budynki zajęta oblicza kataster na 4441 morgów i 1376 sążni.

Majdan } (504)
Polany }

z zapędem do Mierzwicy (508).

Rok 1823.

W roku 1823 uwidatniają się dokładniej te same szlaki gradobitne, co w roku poprzedzającym, zapewne dla tego, że w tym roku potężniejsze na pograniczu w przemyskim zwierzały się prądy, to jest mołodycki z żurawickim i jaworowski z jazowskim.

Od prądu mołodyckiego z żurawickim doznały klęski, ze szkodą obok wyrażoną:

Sucha Wola i Krzaki (187)

Borchów (398), Oleszyce stare (685)

Oleszyce miasto (1110)

Z tą nawrotem więcej ku wschodowi północnemu:

Potelicz i Wójtowszczyzna (2257)

Dziwięcierz (1496)

Werchrata (4697)

Potok (567) Teniatyska (3482)

Wierzbiąca (2349) Poddubce (4039)

z tą po zalewie lesistych okolic stanął

w Machnówku (577).

Od prądu jaworowskiego łącznie z jazowskim panującymi w tym roku;

Majdan } (2626)

Polany }

Mokrotyn (642)

z rozlewem po za tamtejsze wysoczyzny na:

Błyszczwody (95)

Przedrzyniechy (297)

(Artasów (3557).

Rok 1824.

W roku 1824 ścieliły się dwa szlaki gradobitne, jeden znany już z kierunku swego po prądach przemyskich: jaworowskim łącznie z trościanieckim jak było w latach poprzedzających; drugi szlak ścielił się po prądzie samoistnym, zdawałoby się, bo nie widać z prądów panujących w tym roku w obwodach sąsiedzkich, czyli mogły na rozwój tego szlaku wpływać; bardzo jednak wątpliwy o tem, i później też istotnie inaczej się przekonamy, tymczasem niech uchodzi za rodzimy, od okolicy gdzie powstał niech się mieni rawskim.

Od prądu więc rodzimego, rawskiego doznały klęski następujące osady, a z taką jak obok szkodą:

Zaborze (1683)
 Poddubca (3003) Karów (1522)
 Woronów (1050)
 Machnówek (564) Worochta (1107) Belz (1272)
 Budynia (709) Oserdów (863) Przemysłów (733) Cebłów (3421)
 Chłopiatyn (948) Myców (2330) Wierzbiasz (934)
 Zniatyn (1390) Dłużniów (1564) Rusin (1239)
 Hulcze (365) Leszczków (1247)

Sulimów (1433) Horodyszczce (1076) Wareż wieś (3572)
 Wareż miasto (1831) Lubów (1553)

a z tą odskokiem prosto na wschód
 do Steniatyna (4479)
 podobnie jak od Wierzbiasza,
 do Siebieczowa (824)
 i do Poturzyca (34)

od prądu jawarowskiego łącznie z trościańskim, które w tym roku silnie się w przemyskim wydłubiły, razone były najprzód

Kobielnica ruska (2437)
 Kobielnica wołoska (3142)

siedzące obie na zalomie obwodu żółkiewskiego, wciskającym się w obwód przemyski, a w dali znówu, gdy prądy w prostym na wschód kierunku przerznięły podobny zalom obwodu lwowskiego wciskający się w żółkiewski, nawiedzone były następujące osady i z taką jak obok szkoda:

Brzyszcze (378) Prowała (104) Hucisko (320)
 Krechów (575) Fujna (190)
 Skwarzawa nowa (717)
 Skwarzawa stara (1213)

Błyszczwody (2232) Przedrzymiechy (3117)
 Nahorec (2631) Artasów (507)
 Dzibułki (4217) Żółtańce (1136)
 Pieczychwosty (712)
 Czystynie (1299)

Rok 1825.

W roku 1825 obwieszczają się grady tylko dorywczo, i trudno z pewnością wyrzec, z jakich prądów powstały. Jeden

Milków (805)

jest pewna, że go raził prąd molodycki, panujący w ówczas w przemyskim ale:

Werchrata (11693)

a w dalszym na wschód odstepie:

Dłużniów (1252) Myców (4533) Przemysłów (592)

a jeszcze w dalszym więcej ku południowi wschodowemu:

Wolica Komarowa (3803)
 Zubków (2800)

zdaje się że dotknięte były strzałem prądu jakowegoś od Polski, który także mógł się i od Werchraty podobnie ku południowi wschodowemu obwieścić

w Rudzie Magierowskiej (1620).

Bo że te prądy nie mogły być rodzime żółkiewskie, wnosić już ztąd można, że tak wielkie szkody są przy tych wsiach zanotowane; nigdy bowiem grad w pierwszym zawiązku swoim, równie jak przy schyłku gdy zaumiera, ogromnej szkody nie wywiera; musiały więc tegoroczne grady żółkiewskie pochodzić z Polski, już i dla tego, że w przyległych sobie obwodach przemyskim i lwowskim, prądy nie pędziły w te strony.

Rok 1826.

W roku 1826 gościł w żółkiewskim prąd od północnej ściany przemyskiej, który tu z Woli Ryszkowej zawitał, a te dotknął osady i ze szkoda jak obok:

Rachory } (288)
 Stare siolo }

a z tad rozrożem bieżąc wprost na lewo zasypał gradami

Hutę rozaniecką (1914)

zaś na prawo kierunkiem ku wschodowi północnemu, pojawił się dorywczo:

w Rudce pod Cieszanowem (166)

w Brusnie nowem (701)

potem w dalszym odstepie zgaś

w Machnówku. (996).

Rok 1827.

W roku 1827 szlaki krzyżowały się w żółkiewskim w okolicy na pograniczu powiatów lubaczowskiego z rawskim; a z widoku i porównania prądów, które tego roku w przemyskim gościły, pokazuje się, że się wytwarzały pod naciskiem, raz prądu bieżącego od Polski pasem na ziemi przemyskiej żurawickim; a drugi raz pod naciskiem prądu bodomirskiego bieżącego od Wapowic.

Pod naciskiem prądu żurawickiego, od Polski doznały klęski te osady i z taką jak obok szkoda:

Moszczanica (1881) Cewków (8044) Bachory *) Zapałów (1027)

Ułazy (3156) Dzików (1118) Stare Siolo (4045)

Niemstów (3407) Oleszyce stare (8269)

Nowe Siolo (80) Dachnów (5963) Lubaczów (13523)

Basznia (195)

tu po skrzyżowaniu wystąpiły w dalszym południowo-wschodnim biegu, i dotknęły:

Wręblaczyn (863)

Parypsy (124)

Kunin (396) Brzyszcze (186)

Rudę Krechowską (86) Prowałę (41) Hucisko (13)

Majdan i Polany (117) Skwarzawę nową (1458)

a z tad rozrożem:

do Winnik (103), do Macoszyua (104) — i do Mierzwicy (57) pod naciskiem zaś prądu bodomirskiego uległy gradobiciu i ze szkoda jak obok:

Lipowiec (1476)

Krowica i Czystynie (1406)

Krowica hołodowska (465)

Reichau **) Huta Krzyształowa (1273)

a w tem miejscu rozwarłszy się we dwa rozszczepy ruszył, lewem ramieniem w prost do góry i raził:

Brusno nowe (500) Brusno stare (854)

Narol miasto (1330) Chlewiska (1612)

Narol stary (2821) i Kadłubiska (1561);

prawem zaś wziął kierunek zwyczajny ku wschodowi północnemu, i zasypał gradem:

Wojtowszczyznę ***)

Dziewięcierz (2312) Potelicz (7819)

Karów (1273) z odskokiem prosto na wschód do Badwaniec (644)

Machnówek (567)

Budynin (1191)

Liski (781) Zniatyna (1006) Liwce (370).

*) Szkodę w Bachorach ponosi Stare siolo.

**) Szkodę w Reichau ponosi Basznia.

***) Szkodę w Wojtowszczyźnie ponosi Potelicz.

(C. d. n.)

Zupy solne w Galicyi i na Bukowinie.

Wywar i sprzedaż soli w wrześniu 1861 — 1860.

(Obacz Nr. 5, 6, 15, 18, 21, 26, 32, 35 i 36 Dodatku osobn.)

W y w a r.

W wrześniu 1861. W wrześniu 1860.

cetnarów: cetnarów:

W Galicyi 58,091⁵⁶:/+ 41,631⁵⁷:/+

Na Bukowinie 2,030⁷⁷:/+ 1795³¹:/+

Razem 54,122³³:/+ 43,426⁸⁹:/

W wrześniu 1861 w Galicyi więcej 10,459⁹⁸:/+

„ „ na Bukowinie więcej 235³⁵:/+ Cet.

P r z e d a ż.

W wrześniu 1861. W wrześniu 1860.

cetnarów: cetnarów:

W Galicyi 43,667²⁵:/+ 40,276¹⁵:/

Na Bukowinie 2,228³⁰:/+ 2,006³⁵:/

Razem 45,895⁵⁵:/+ 42,282⁵⁰:/

W wrześniu 1861 w Galicyi więcej 3,391¹⁰:/

„ „ na Bukowinie więcej 221⁹⁵:/+ Cet.